

GAZETA TRANSILVÂNIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRĂȘOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
Comitetului de redacție.
Atelierile tipografiei „Astra” Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838

GHLBARIȚIU

ȘI SFÎNȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATAȚIA URMAȘILOR ÎN FRUNTE CU

MUREȘ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRĂȘOV.

REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513

Anual lei 300. Autorități și Societății lei 60
după tarif.

Nr. 13

Inreg. Trib. Brașov S. II No. G. II. 71/942

Miercuri 17 Februarie 1943

Anul 106

Școli țărănești

de V. Branisce

In cele mai fruntașe comune din județul Brașov s'au deschis duminică cursurile școlilor țărănești pentru femei, organizate de „Astra”. Din zelul și preocuparea cu care au întâmpinat frunțașii satelor noastre ideea și programul acestor școli, se evidențiază necesitatea adânc simțită a unei acțiuni de luminare și ridicare a satelor.

Intelectualii din sate: proești, medici, învățători, surori de ocrotire, doamnele, reprezentante ale diferitelor societăți de binefacere, și-au dat mâna și conformându-se unui program unitar, alcătuit de centru, au răspuns la această inițiativă cu un vădit entuziasm. De sigur, dări de seamă amănunțite vor da la iveală munca organizatorilor și rezultatele obținute. Pe noi ne interesează însă înainte de toate actualitatea acestor școli, strădania „Astreii” de a face școala cu țărani și țărancela, dincolo de vârsta școlarității.

Școlile țărănești au întâmpinat și critici. Au fost sceptici, care au clătinat din cap neîncredători, și s'au întrebat ce rost au ele.

Multora li se pare de prisos orice efort de a ridica pe țaran, de a-l îmbogăți sufletul și mintea și de a-l îndruma pe căile progresului. Li se pare că starea de astăzi a țărânii noastre mai poate dăinui fără nicio primejdie și în viitor. Dar, ar fi interesant de știut câți dintre acești sceptici au căutat să aprofundeze viața țaranului, câți l-au urmărit munca și i-au cântărit rezultatele. Fără îndoială, prea puțini. Cei mai mulți și-au însușit această atitudine din comoditate. E mai ușor să critici decât să crezi.

În schimb, cei care au urmărit cu dragoste și interes efortul uriaș pe care îl depune țărâna în munca aspră, de toate zilele, cei care au cunoscut valoarea înaltă de virtualități ce zac latente în poporul nostru se străduiesc pe toate căile și cu toate mijloacele să-i dea țaranului și țărâncii un sprâjin permanent, un ajutor în această luptă pentru existență.

Un asemenea sprijin moral și material vin să aducă actualele școli țărănești, deschise în inima satelor noastre. Ele vin să lumineze pe femeie, actuală sau viitoare mamă. Să o sfătuiască, să o îndrumeze în greaua ei misiune. E destul să ne gândim la marea mortalitate infantilă din lumea satelor — mortalitate datorită de atâtea ori ignoranței femeilor, care nu cunosc cele mai elementare reguli de igienă — și necesitatea școlilor țărănești răsare imperioasă. Iar rezultatele lor, oricât ar fi de modeste, constituie un pas spre progres, o izbândă a neamului.

Ajutorăți pe cei lipsiți, dând obolul echipelor de colectare ale Comitetului Municipal de Patronaj, cu ocazia colectei din 21 Februarie 1943
„Ziua Ostașului”

Urmele neamului

de I. Bozdog

Vieța neamurilor ca și cea a indivizilor se scurge sub ochii contemporanilor care de obicei nu o remarcă decât în cazuri când ea atinge vreun punct culminant, ori se apropie de vreun abis sau alunecă și se stărnă în accidente dureroase.

Cursul comun și normal al vieții nu este încrestat nici chiar de cei mai intimi ai noștri, pentru care totul pare natural. Când firul ei se înnoadă și când e nevoie de eforturi mari, încep să fie grijulii ai noștri și se silesc să ne ajute, să ne ușureze situația. Eforturile și sacrificiile comune reușesc să normalizeze și să întărească și mai mult această vieță de care, de acum, ne simțim și mai legați și de a căreia bună întreținere ne îngrijim și mai mult.

Vieța neamului însă este urmărită pas de pas și cu încordată atenție de cei ce râvnesc locul, bogățiile și puterea noastră de muncă. Neamul este supravegheat în tot timpul și orice pas greșit ar face îi este încrestat și speculat de cei ce își fac un program de viață din exploatarea slăbiciunilor altora. Aceștia în chip firesc, sunt dușmanii noștri, care, ca și bolile truștii ne subminează ființa, ne împing spre prăpăstii, sau când suntem la cotituri de ale destinului ridică și ei piedeci în cale sau rostogolesc bolovani deasupra mormântului în care ne cred doborâți.

Cotiturile mari ale drumului neamului nostru s'au format din adăstările în puținele luminișuri prin care a trecut și din multele, prea multele opinteli ce le-a făcut în sbuciumatul său trecut la nenumăratele scări ale Golgotei spre muntele izbăvirii, după urcarea căruia simte că va străluci întru mărire crucea destinului său peste multe generații.

Nenumăratele opriri și opinteli le-a însemnat în tot lungul veacurilor cu

semnele sufletului său creștinesc, ca să fie prinos către Tatăl Cereșc care i-a ajutat să-și urnească pașii și i-a dat bucuria jertfelor împlinite.

Așa înțelegem numai cum săpăturile ce se fac pe pământul Daciei noastre scot din măruntaiele și taințele pământului: cruci, altare și urme de vieță creștinească semănate pretutindeni unde au trăit strămoșii noștri.

Așa ne vom explica mai firească munca ctitorească a Domnilor și Domnițelor noastre, ca și primele legende de descălecare, în cursul cărora Voevodul mulțumește pentru ajutorul dumnezeesc de până în prezent și imploră pentru viitor mila cerească prin ridicarea mănăstirii, ca și care mai frumoasă n'a mai fost alta.

Așa vom tălcui neastâmpărul vajnicului Ștefan, al cărui braț nu a lăsat spada decât pentru răgazul de a se închina prin sfințirea unei mănăstiri Tatălui Puterilor.

Acest suflet profund creștinesc al neamului a împodobit în aur și pietre scumpe micile giuvaere mănăstirești, în al căror odăjdii, în beteala firului de aur mâni de gingașe Domnițe au țesut și recunoștința pentru izbânzile câștigate și implorarea pentru ajutoarele nădăjduite.

Așa se tălmăcește șirul nesfârșit al bisericuțelor de lemn, ca și al monumentalelor catedrale și biserici răsărite după fiecare moment de încercare și biruște ale neamului sau ale unei părți a lui.

O hartă a acestor monumente de pietate ar fi martorul cel mai grăitor și al locurilor istorice pe care s'au adus jertfele și a vredniciei fără seamăn al

— Continuare în pag. 3 —

Ziua ostașului

Ziua de 21 Februarie a. c., este închinată dragostei și recunoștinței vii ce o poartă întreaga țară fiilor ei scumpi, care prin sacrificiul suprem al sănătății și vieții lor înfruntă toate primejdiile ce ne amenință liniștea de azi și viitorul de mâine. Oricât ar fi de restrânse mijloacele noastre materiale și oricât de greu ne-am putea îngriji și asigura cele necesare traiului, vom găsi toți și bani și alte mijloace pe care le vom oferi cu dragă inimă pentru ușurarea stării și sănătății celor care, fără întrerupere, pe ger și furtună, ne-au recâștigat și reintregit hotarele pângărite din răsărit și care au înscris faima neamului românesc în lumea legendelor.

Cinstirea acestei zile nu ne-o impune nimenea, ci ea este cel mult prilejul bine venit în care neamul întreg poate să-și arate din nou frumosul său gând, aleasa sa grijă care este în permanență alături și în mijlocul celor mai scumpi fii ai săi. Ostașul nostru este nu numai mândria neamului, ci este cea mai nobilă expresie a întregului nostru fel de a simți, gândi și făptui.

Simțim toți că pe acest ostaș îl așteaptă încă mari și grele îndatoriri și că rostul jertfelor sale este înfăptuirea a însuși destinului neamului, în care credem cu toții și pentru a cărui împlinire orice ni s'ar cere aducem cu dragă inimă și acum și în viitor.

Restrânge-te și dă celor lipsiți

cație artistică. În vremea când și-a făcut ucenicia, numai două școli îi stăteau la dispoziție. Una dintre ele consta în frecventarea marilor poeți străini, și anume atât cei consacrați de veacuri cât și gloriile epocii prezente. În ce măsură a urmat Mureșeanu această școală e greu de precizat, înainte de a întreprinde și în această privință cercetări mai aprofundate. E sigur însă, și vădit din opera sa tipărită, că pe a a doua școală a frecventat-o cu sârguință și cu folos. E vorba de școala poeziei populare autohtone.

Întăilele sale versuri au ritmul ușor al poeziei populare și întregă structura lor se resimte de influența liricii populare. Cu trecerea vremii, această influență scade, dar ea continuă totuși să se facă simțită și din când în când mai apare câte o poezie scrisă în întregime în metru popular atât de caracteristic.

În epoca maturității, când poezia lui Mureșeanu câștigă un mai pronunțat timbru personal, se arată apoi și

FOILETONUL
„GAZETEI TRANSILVÂNIEI”

Poezia lui Andrei Mureșeanu

Considerațiuni preliminare

de Olimpiu Boifos

— Urmare —

Critica estetică posedă o excelentă metodă pentru verificarea simțului artistic al unui poet, anume studiul variantelor și al ciornelor. Manuscrisele lui Andrei Mureșeanu nu ne-au rămas și acest studiu nu este cu puțință de făcut. Judecând după ansamblul operei tipărite, ne închipuim însă că prea multe corecturi nu a făcut Mureșeanu în manuscrisele sale înainte de a le în-

credința tiparului. Dar chiar dacă ar fi făcut corecturi, dacă ar fi avut și el într-o oarecare măsură preocuparea alegerii între doi termeni sau două forme posibile — și măcar atâta trebuie să-i concedem — nu poate fi scăpat totuși de sub învinuirea practicării unui gust îndoielnic, care se mulțumește cu mai puțin.

* * *

Trebuie să recunoaștem însă că Andrei Mureșeanu și-a făcut și o edu-

INSTANTANEE

Concurs de urîtenie

Dacă concursurile de frumusețe aveau darul de-a satisface vanitatea cea mai anevoie de satisfăcut din toate cusururile noastre omenești, atunci te 'ntrebi ce rost poate să aibă un concurs de urîtenie? Ce poate să-ți slujească ție, sau altora, că poezi înaintea lumii cu înfățișarea ta nenorocită când mai cuminte ar fi s'o ascunzi de ochii tuturor. Și totuși concursuri de urîtenie au existat. Oameni care să-și dispute „meritul” de-a fi cei mai urîți din țara lor s'au găsit. La un astfel de concurs ținut la Paris în anii trecuți s'au prezentat 11 candidați. 11 desmoșteniți ai sorții au apărut pe podiu și s'au lăsat — admirați de public. Intre aceștia erau și două femei. A fost — va să zică — și sexul frumos reprezentat la concursul de urîtenie. Lupta s'a dat între doi inși. A fost destul de aprigă. Unul, cu cocoșe în față și n' spate, culoarea obrazului cadaverică, urechi mari, întoarse în afară, brațe enorm de lungi, o gură diformă cu dinți stricați pe care în permanență flutura un zâmbet, un rânjel mai mult, ce-ți inspira greață. Celălalt, schilod din naștere, fața purtând urme adânci de variolă, o figură nenorocită cu falca de jos scoasă în afară ca la bulldogii englezești. Premiul l-a luat cocoșatul. S'a dat, după cât mi-aduc aminte, o sumă frumoasă de bani, ținându-se seamă de faptul că toți acești candidați la mila și desgustul publicului erau din pătura de jos, erau oameni săraci. Și acum epilogul. Premiantul, în drum spre casă, a fost atacat de ceilalți concurenți, bătut măr și jefuit de toți banii. A zăcut mai multe zile în spital și-a ieșit apoi vindecat și de răni ca și de gustul de-a mai lua și altădată parte la concursuri.

La curtea regelui Soare trăia un nobil, ducele de Roquelante, om de-o urîtenie neobișnuită. Era privit la curte ca cel mai urît om din Franța. Dar pe duce îl apăsa greu povara acestui renume.

Intr'o zi întâlni el în curtea palatului un țaran, care venise c'o jalbă la rege. Nobilul francez fu uimit de fizionomia extraordinară de urîtă a omului dela țară și foarte bucuros se grăbi să-i vină în ajutor. Luă hârția și se duse el însuși la rege, iar când suveranul îl întrebă pentru ce își dă atâta silință să ajute pe țaran, ducele a răspuns că-i este foarte deobligat. Regele aprobă cererea omului, dar a voit să știe pentru ce îi este ducele așa de recunoscător. „Sire”, a răspuns Roquelante, „omul acesta a salvat bunul meu nume. Fără de această stărpitură respingătoare aș fi de fapt eu cel mai urît om din Franța”.

Ecat. Pitiș

Scrisori către și dela Gh. Barițiu

de Candid C. Mușlea

— Urmare. —

Pagina ultimă a scrisorii cuprinde următoarele rânduri: „Iubitul meu Tată! De am avea putere și mijloace, am veni cu toții să Vă îmbrățișem și să Vă sărutăm mâinile la ziua aceea memorabilă ca cum este aceea de Miercuri. Nu se poate; deci primiți, Tată dragă, de aici din depărtare gratulațiunile noastre cele mai sincere [de ziua onomastică: Sf. Gheorghe]. Dumnezeu cel puternic Să Vă țină încă mulți fericiți ani în deplină sănătate, și tot așa voinic ca cum sunteți acum. Aceasta este rugăciunea noastră de toate zilele. Vă sărutăm mâinile și rămânem ai D-Voastre iubitori: Maria Bariț (cu litere cirile), Victoria C. Iuga, Virginia C. Iuga, George C. Iuga”.

La 16 Nov., Victoria scrie: „Am fost invitate (ea și mama!) la un concert dansant care l-a dat în favorul lui Porumbescu [Ciprian]; fiind bolnav de ficat, trebuie să plece pentru un an la Italia. Damele au luat asupra-și a vinde biletele, și așa venind și pe la noi, am fost constrânse moralicește a contribui și noi ceva. Noi am cumpărat un bilet de familie și ne-am dus cu trei florini toată casa, cu mic cu mare. Destul pentru noi, că noi suntem niște femei singuratică. M..... D..... cea sgârțită a plătit un bilet cu fl. 50, așa a fost de zeloasă; zice că dacă bărbatul ei dă 400 fl. pentru Andrei Mureșianu, care-i mort și nu poate să-i mai ajute nimic cu ei (?), pentru ce să nu-l ajute pe Porumbescu, că este în viață. Păcat de feciorul acela, că-i într'adevăr un tânăr foarte activ. Cum se da la Viena „Strauss concerte, Mozart concerte” și, a., așa și dânsul [la „Numărul 1”] prin Capela cetățenească a executat zece piese, numai lucrări de ale sale. Toate piesele a fost silit să le repeteze. După concert s'au dus oamenii la cină, la proză. Noi am cinat acasă, ca să nu spesăm acolo. Le-am cumpărat copiilor și mamei câte o prăjitură în bufet; eu voiam să iau o tea¹⁾ la preservativ pentru drumul cel lung până acasă. Mă duc cu Cornelia și Niculiță Flușturean, care ne era „garde de monsieur”. Când intrăm în saletă, ce să vezi? La o masă ședeau Pop, judele Pușcariu, Damian Diamandi [advocatul], profesorul Pielaru (Chelariu?), și Mărgineanu le cânta încetinel la ureche, să nu se audă în sală... S'au ținut apoi toate pentru... autorul „Memorandului”!

Scrisoarea următoare este din 6 Ianuarie 1883. Copiii îi sunt bolnavi. Unul din ei a plâns amar că i s'a știrbit conduita²⁾ cu un „bine”. Pe po-

¹⁾ Ceaiu.

²⁾ Certificatul școlar dela finea semestrului prim.

citul de Glodariu îl are din română, apoi Vă puteți imagina cum pune la probă paciența copiilor. Câte o oră le explică: de unde derivă cuvântul cutare și cutare.

Din nenorocire are la dispozițiune cretă și tablă; scrie cuvântul, îi șterge litera, îi șterge silaba, punctul îl compune, discompune, și copiii peste o oră tot atâta știu cât mai înainte... Vă sărut mâinile pentru prezentul ce ați trimis copiilor“...

Dintr'o carte poștală, scrisă la 30 Ianuarie: știm unde locuia tatăl ei în Sibiu: Piața Mică, No. 27. In ea scrie între altele: „Dela Hunedoara ne-a surprins Marița din nou cu un fecior. Ce știu fetele lui Barițiu! Seamănă mai mult cu buna lor din Petrid, Dumnezeu s'o ierte“!...

In scrisoarea din 4 Martie își exprimă teama ca fiul ei Iancu „să nu fie luat la miliție, tocmai acum când, cum se vede, din toate părțile se naște foc. Nu știu dacă Vă este cunoscut deja că în Brașov s'au adunat aproape la 800 de persoane române, care cu lacrimi în ochi au hotărît că-și vor sacrifica ultima picătură de sânge și totuși nu vor suferi ca să-i despartă de limba lor maternă și să le introducă limba maghiară în școli și biserici. Brașovenii, adică cu toții de prinprejur, inteligența, căci mereu s'au adunat în zilele acestea, au ales pe Simion să vorbească către popor. A avut succesul dorit, căci s'a primit tot cu unanimitate. De ar avea timp să Vă informeze dânsul, dar și mie numai pe scurt mi-a istorisit, căci, este ocupat tare cu clientela“....

După mai multe scrisori și cărți poștale, ea scrie la 7 Oct.: „... Când au studenții așa conduită rea, nici profesorii nu mai [iau] copii în cost; i-au luat părinții și i-au dat pe la Sași, sub pretext ca să învețe limba germană. Femei fără bărbai absolut nu pot ținea studenți în cost, că nu le [este] permis“....

— (Va urma) —

Ajutoraji familiile eroilor neamului, donând la colecta

din 21 Februarie 1943

„ZIUA OSTAȘULUI“

efectele celei de a treia școli: a literaturii noastre culte din Principate, unde înainte de mijlocul secolului al XIX-lea apare o poezie capabilă de a servi de model unui poet dintr'un mediu mai puțin bogat, mai puțin evoluat sub acest raport, cum era cel din Ardeal. Aceasta este o altă problemă care trebuie din nou și cu multă atenție cercetată.

* * *

După aceste câteva chestiuni prealabile, să purcedem la o cercetare mai deaproape a poeziei lui Andrei Mureșeanu.

Intreagă culegerea de poezii originale a lui Andrei Mureșeanu, deci cu excluderea traducerilor și a imitațiilor — acestea din urmă fiind de fapt tot traduceri, dar mai libere. — poetul și-a cuprins-o sub un singur titlu general:

„Poezii ocazionale“.) Aceasta înseamnă că el a evitat să facă grupări în cadrul operii sale personale, socotind că legătura de unitate dintre ele este mai puternică decât orice principiu de diferențiere. Amănuntul nu este de loc lipsit de semnificație și noi vedem în această năzuință accentuată spre omogenitate, o trăsătură de personalitate, de care va trebui să se țină seama.

Nimic nu ne poate împiedeca totuși ca la o examinare a poeziei sale sub unghi critic, să stabilim câteva categorii în cuprinsul ei. Criteriul care ne va călăuzi la această operațiune de categorisire este un criteriu de conținut: tema literară prelucrată. Căci Andrei Mureșeanu nu este un poet al ine-

1) Cercetarea noastră are în vedere toate poeziile cuprinse în volumul tipărit la 1881, și numai pe acestea.

fabilului, nu este poetul unor stări de conștiință prea personale, mai mult sau mai puțin învăluite, ci este poetul unor teme literare bine definite, așa cum este o întreagă aripă a frontului poeziei romantice. Rămâne să vedem de ce natură sunt temele predominante în opera sa și în felul acesta să stabilim trăsătura caracteristică fundamentală a acestei opere

* * *

Una din aceste teme este iubirea. — am fi înclinați să spunem: temă inevitabilă, căci nu există operă poetică în care acest sentiment universal, atât de hotărîtor pentru existența umană, să nu se întâlnească. Ei bine, la Andrei Mureșeanu tema iubirii este cea mai puțin fecundă.

— Va urma —

PREDICI ÎN PUSTIU

Cuvinte contra îmbătrânirii

Iubitul meu confrate de redacție și de profesiune — Dr. Valer Stinghe îmi face cinstea să mă citeze în ultimul său articol din G. T. din 6 Febr. 43. Pornind dela axiomul: „în discuție tere adevărul” mă simt dator a da unele clarificări, care nu sunt chiar în perfectă concordanță cu articolul de mai sus: „Cuvinte pentru cei care îmbătrânesc”.

Nu 60—70 de ani, ci 100 de ani constituie limita fiziologică a vieții omenești, după constatările celor mai mari fiziologi ai lumii (Pavlov, Alexis Carel) Bogomolcov, președintele Academiei moscovite susține, chiar că omul ar trebui să trăiască 125—130 de ani, dacă nu ar ajunge la o moarte prematură din cauza greșelilor, prejudecăților și concepțiilor false a lenei, comodității și ignoranței. Acest adevăr, îl confirmă și Biblia (Geneza 6, 3):

„Duhul meu nu va rămânea pururea în om, căci omul este și carne păătoasă: totuși zilele lui vor fi de o sută douăzeci de ani”

Aceasta fiind limita fiziologică a vieții nu este de loc normal, ca la 40—50 de ani să ai parul cărunt, sau chele, obezitate, găfăit la urcuș, lipsă de supleț în mișcări, hipertensiune arterială, bronșită și emfizem pulmonar, deranjamente de stomac și intestin, calculi de ficat biliari sau de rinichi. Eu am formulat așa încă acum 30 de ani rețeta cea mai scurtă de păstrare a tinereții și sănătății:

Mișcare multă n aer liber pentru corp, bunătațe pentru suflet.

De sigur însă în această formulă, de dragul formei scurte, suferă puțin fondul. Cert e însă, că dacă nu beai și nu fumezi, te culci de vreme și te scoli de vreme, iubești cu pasiune aerul curat și mișcarea n aer liber, știi ce înseamnă oțelirea prin apă rece și faci zilnic uz de ea, te ferești ca de foc să supraîncarci stomahul și elimini cu totul masa de seară, care dela 40 de ani în sus este periculoasă, căci nu poți cu ea respecta axiomul medical: ultima masă cu 5—6 ore înainte de culcare, și pe lângă aceste simple legi pentru corpul tău eviți prin o bunătațe extremă și o credință puternică toate conflictele vieții, care îți produc atâta amărăciune și te îmbătrânesc înainte de vreme în tocmă ca și greșelile fizice, atunci nu-i de loc nevoie ca să mori prin apoplexie, sau atac de cord sau ruperi de anevrisme sau alte afecțiuni inerente bătrâneții, cum susține Dl. Dr. Stinghe, că a găsit la cele 3000 de decese obvenite în cariera și funcțiunea sa.

Toate procedeele de reîntinerire (Steinach, Claude Bernarde, Voronoff) au dat greș, căci nu se poate nici prin medicament nici prin operații să îndrepti greșelile vieții omenești. Marinescu, savantul nostru neurolog, le-a numit procedee de reactivare, fiindcă durata lor chiar dacă operația lor reușește, durează abia câteva săptămâni. Nu există deci reîntinerire, dar păstrarea tinereții și sănătății până la adânci bătrânețe este la îndemâna oricui care respectă legile de mai sus, care iubește pentru trupul său curățenia, aerul, natura, mișcarea, pe orice vreme, după cum cu sufletul său iubește și respectă marile adevăruri biblice și învățăturile evanghelice. Poate cea mai minunată rețetă a tinereții o găsim tot în Biblie: Corpul tău este templul sufletului. Dacă te porți cu el cum se cuvine cu lăcașul sufletului tău și cu sănătatea ta cum se cuvine cu cel mai prețios dar dumnezeesc, atunci să fii sigur, că ajungi perfect sănătos limita de 100 de ani neatingându-te prognosticurile pesimiste ale D-lui Dr. V. Stinghe.

Dr. M. Suci-Sibiau

„ZIUA OSTAȘULUI“

Cum și-a păstrat Vlădenii credința

de pr. Alex. Florea

În istoria bisericii române din Transilvania vol. 1. pg. 573 și în volumul: Mănăstiri Românești din Transilvania pg. CXVI, D-l Ștefan Metes face amintire că la anul 1643 Ieromonahul Ștefan, tipograful care tipărise la Câmpulung un Antologion slavon a pus următoarea însemnare sârbească pe un Pentocostariu din 1613 aflat în arhiva Bisericii din Scheiul Brașovului: „Fac știre eu tipograful cum că am zăbovit o noapte și o zi jumătate în casa protopopului Radu din sat Șinca, când am mers din Țara Românească la Balgărad la Arhiepiscopul și Mitropolitul Ardealului Ștefan”.

Fiind singurul drum de trecere de la Brașov spre Șinca prin comuna Vlădeni unde poștașioanele Brașov-Țara Făgărașului își schimbau personalul, acest călugăr vestit prin dăruirea sa misionară a avut în scurtul popas contact cu fruntașii de aici și preoții din loc, despre care încă de pe la anul 1577 se amintește că aparțineau protopopului din Scheiul Brașovului și că erau sfințiți în Țara Românească, sau cu călugării mănăstirilor care se aflau pe hotarele Șinca-Vlădeni cu munții Persani, amintite de Mitropolitul Șaguna în Istoria Bisericii Vol. II. 1860 pg. 11.

Și călugării mănăstirii Sâmbăta de sus, trimiși de Prințul Brâncoveanu stăruiau prin aceste părți „lucrau din răspuneri ca Românii să nu-și părăsească legea strămoșească și cei trecuți să se întoarcă la credința veche a părinților” (Pg. 88. St. Met. Mănăst. Rom.)

Aceste legături pe care călugării învățați din Țara Românească le-au avut cu poporul și reprezentanții lui din acele vremuri de multă înfrământare religioasă, aici au avut o deosebită influență asupra credinței și viitorului poporului.

De aceea cerea stăruitor episcopul Maior la 26 Iulie 1779 generalului Preis că „nedărâmbarea și restaurarea mână-

stirilor schismatice din Șinca scandalizează întreaga Țara Oltului”. (Pg. 89)

Așa se explică și faptul că atunci când catolicismul stăruia prin toate mijloacele să le schimbe credința ei mai bine renunțau la casele lor și fugeau la pădure, cum au făcut cei ce au părăsit Șinca Veche și au întemeiat după 1761 Șinca nouă. (Pg. XIV).

Cronicarul preot din Scheiul Brașovului, Radu Tempea, povestește că delegați ai Brașovului, între care putem crede că erau și reprezentanți din Vlădeni, care pe atunci aveau doi preoți, deci centru însemnat ortodox și mai ales că în acea vreme aparținea protopopiatului Brașovului, mergând în 4 Iunie 1701 la Alba Iulia ca să protesteze contra unirii lui Atanasie cu Roma „au fost scoși din mănăstire”.

De sigur această atitudine în acele vremuri, le-a adus multă suferință, căci se amintește că pe la 1741 episcopul Clain face toate eforturile ca să clădească mănăstirea unită din Blaj. Și cum în aceste părți ale Brașovului și Făgărașului numise „vizitatori circuliitori” călugări pentru propagandă și cu strângerea banilor era încredințat administratorul domeniilor Apafiene, Iosif Nagy care folosea „forța brahială uneori” aici poporul a îndurat toate și a rămas nelincit în sfânta lui credință.

Multă grijă purtau ei pentru aceasta și mai ales fuseseră ca fiii lor care începuseră a merge pe la școli, să nu fie ispitiți a-și lăsa credința.

Când la 1834 vestitul deșteptător al Românilor din părțile acestea „cocoana Băiu” din Zărnești a ales pe mai mulți copii pentru școli mai înalte, mama sa îl sfătuia pe Iacob Balcăș — unul dintre copiii aleși și din Vlădeni — „dragul mamei să nu cumva să calci în biserică străină, că arde pământul de 12 coși sub tine” (Monogr. Vlădenilor I. Z. pg. 69).

Un ardelean, animator al conștiinței naționale în Bucovina

— 50 de ani dela moartea ziaristului POMPILIU PIPOȘIU —

de Sebastian Bornemisa
Președintele Sindicatului Presei Române
din Ardeal și Banat

În ziua de 6 Februarie 1893 „Gazeta Bucovinei”, întemeiată cu abia doi ani în urmă, de către Societatea „Concordia”, care cuprindea în sânul său pe toți fruntașii vieții publice din acest colț românesc de țară, anunță, în cuvinte emoționante, trecerea la cele veșnice a directorului său *Pompiliu Pipoișiu*.

Vestea a străbătut ca fulgerul și o imensă durere a cuprins întreaga suflare românească din Bucovina, deoarece bărbatul trecut la cele veșnice în floarea vârstei — el nu avea decât 33 de ani — însemna o pierdere uriașă pentru lupta de trezire la conștiința națională a poporului nostru de acolo.

Înmormântarea făcută la 9 Februarie 1893, pe cheltuiala partidului național român din Bucovina, a fost un prilej de rară manifestare națională.

În jurul sicriului, care cuprindea rămășițele pământești ale marelui animator ardelean, se strânseseră nu mai puțin de 28 de fețe bisericești, toată floarea intelectualității românești din Țara Fagilor, mii și mii de țărani, reprezentanții tuturor instituțiilor noastre culturale, economice și bisericești, precum și reprezentanții ziarelor de toate limbile din Cernăuți.

Cuvântările rostite de numeroșii oratori, au evidențiat plastic și emoționant meritele omului, care fusese chemat în fruntea ziarului „Gazeta Bucovinei” de bătrânul Iancu Cavalier de Zota, președintele Societății „Concordia”.

În cei doi ani, cât a stat în fruntea ziarului bucovinean, Pompiliu Pipoișiu venit aici după o temelnică pregătire profesională câștigată în redacția ziarului „Tribuna” din Sibiu — scrisese numeroase articole de îndrumare, prin care mobilizase, ca nimeni altul atunci, conștiința românească bucovineană.

Sub priceputa și destoinică sa conducere, ziarul luase un avânt formidabil și pătrunsese până în cele din urmă cătune.

Cuvântul lui ajunsese a fi socotit drept aceea un îndreptar politic, dela care nu se făcea nicio abatere. Ardeleanul tânăr, care venise la Cernăuți cu soție și trei copii — dintre care cel mai mare abia avea vârsta de 5 ani, — ajunsese astfel să fie socotit un om de mare prestigiu. Prin firea sa blândă el netezea multe asperități, iar casa sa primitoare servea ca loc de întâlnire pentru schimbul de idei al reprezentanților politici români cu diverse opinii.

E ușor de înțeles de ce moartea sa a semănat astfel atâta durere și tristețe în inimile fraților noștri bucovineni.

Odată cu plecarea lui dintre ei, — pleca o energie creatoare rară, un animator de conștiință națională neînfricat și neobosit, și un bărbat cu o

mulțime de însușiri alese, care îl predestinau să joace un rol covârșitor în lupta de afirmare a Românilor din Bucovina, încăpută pe mâni străine.

Pompiliu Pipoișiu se născuse în comuna Hondol din județul Hunedoarei, unde tatăl său, venerabilul protoereu Vasile Pipoișiu păstora de mulți ani cu dragoste și evlavie turma drept credincioasă a țărânelor ardeleni.

Studiile universitare le făcuse și terminase în Cluj, unde ajunsese să fie socotit printre cei mai de seamă studenți și fusese, în semnul acestei recunoașteri, ales președinte al Societății studențești „Julia”.

Tot din Cluj se și căsătorise, luându-și tovarășe de viață pe fiica protopopului român-ortodox Roșiescu, o femeie de o rară energie, cultă, entuziastă, bună româncă și admirabilă mamă.

Activitatea gazetărească, Pompiliu Pipoișiu o începuse încă de pe băncile școlii, din clasa 6-a de liceu, scriind numeroase articole, mai întâi în „Gazeta Transilvaniei” și apoi în „Tribuna” din Sibiu, de sub conducerea lui Ion Slavici, care apreciindu-i însușirile gazetărești, îl invită să intre în redacția ziarului.

Pompiliu Pipoișiu petrecu șase ani în redacția ziarului sibian, între anii 1885 și 1891, când fu chemat la Cernăuți.

Ca gazetar la „Tribuna” a avut parte de toate rigorile profesiei și legilor care împiedecau și zăgăzuiu liberă exprimare a conștiinței naționale. După intrarea lui Slavici și a lui Septimiu Albini în închisoare, el a trebuit să poarte singur întreg greul redactării acestui eminent ziar de afirmare românească în Transilvania și Banat.

Cu o voință de fier, a învins însă toate greutățile și astfel numele lui începuse să albă circulație și să fie apreciat. A fost ales drept aceea membru al Sinodului și Congresului Național Bisericesc din Transilvania, iar la 1891 a fost invitat în marele și greul post de conducere al ziarului „Gazeta Bucovinei”, căreia i-a închinat fără nicio cruțare întreagă puterea sa spirituală până în ziua de 6 Februarie 1893, când o boală grea și scurtă l-a smuls dintre cei vii.

Implinindu-se 50 de ani dela moartea sa, presa românească de pretutindeni, și mai ales presa românească din Ardeal și Banat, își face o pioasă datorie, punându-i din nou pentru câteva clipe în circulație numele și schițându-i activitatea publică prețioasă, pe care a avut-o în scurta sa viață.

Predica în biserică

de protopop lt.-col. Hociotă

„Mai am și alte oi, ce nu sunt în staulul acesta, pe care trebuie să le adun, și ele vor auzi glasul meu și va fi o turmă și un păstor”. Aceste cuvinte le-a rostit Mântuitorul pentru toate timpurile. Mijloacele pe care le folosește sunt cuvântul și învățătura. „Oile vor auzi glasul meu”. Isus prin slujitorii săi cheamă toate popoarele în staulul său, descoperindu-le tainele învățăturii sale. Apostolilor le-a dat putere și însărcinare să învețe toate neamurile. Aceasta a trecut dela ucenicii la biserică sa, în care trăiește în toate timpurile.

Cuvântul Domnului este acel izvor mlaunat de apă vie, care curge, ca izvorul lui Moise din stâncă curat și limpede, din gura slujitorului sfântului altar și satură pe toți cei ce însetează după adevăr și dreptate.

Cuvântul lui Dumnezeu este ca uleul văduvei din Sarepta, ce curge mereu, pentru săracii, care așteaptă hrană, pentru cei indolenți, pentru cei ce pătimesc și așteaptă vindecare.

Cuvântul lui Hristos este ca vinul dela Cana Galileii, care este înmulțit prin binecuvântare și se împarte cu bunăvoință la mii și mii de oameni.

La propovăduirea cuvântului preotul stă sub înfrățirea Duhului sfânt. Aici ca și la apostoli se pot aplica cuvintele Mântuitorului Hristos: „nu voi sunteți, cei ce grațiți, ci spiritul Părintelui vostru vorbește întru voi”. Cine ascultă de voi, ascultă de mine, cine se lapadă de voi, de mine se lapadă”.

În predicile sale a ținut Isus seamă de trebuințele poporului, de împrejurări și de vremuri.

Astfel și vestitorii Evangheliei trebuie să țină socoteala de trebuințele sufletesti ale credincioșilor. Să aibă în vedere împrejurările în care trăiesc,

starea culturală și morală a credincioșilor săi, căci altcum vor predica în pustiu.

Cu toate că are preotul foarte multe de spus, totuși n'are voie să cuvânteze desupra orisice subiect după bunul plac. Și aici libertatea lui este mărginită în privința cuprinsului, a formei, a modului de vorbire și a scopului predicii.

În zilele aceste de tot grele, în stările sufletești ale războiului tulburate de bubuitul tunurilor, când încăierarea dintre popoare este pe viață și pe moarte, când soarta neamului nostru este în cumpănă, preotul are dublă datorie: să predice despre războiul sfânt pe care-l purtăm contra dușmanului dela răsărit, care folosește toate puterile demonice, pentru ca să despartă omenirea de Dumnezeu, s'o instrăineze de credință și s'o lipsească de viața veșnică. Să însuflească pe cei ce pleacă la datorie, ca să îndure toate greutățile războiului învingerea. Că-și apără părinții, frații sau copiii, pământul scump al țării, care prin vitejia lor va fi întregit și închinat lui Dumnezeu, cum a fost înainte ocrotit de sfânta Cruce a Mântuitorului Hristos.

Să predice părintele despre iubirea de Dumnezeu, de buna înțelegere între oameni, unirea și ajutorul între frați și aproapele, despre tot ce este necesar creștinului să știe pentru mântuirea lui.

Cuprinsul predicii să fie deci: credința creștină, cu tainele ei, nădejdea sfântă, cu făgăduințele ei și iubirea sfântă cu puterea ei.

Ceea ce predica slujitorul bisericii din ușa sfântului altar sau de pe amvon să fie numai adevărul. N'au loc aici cuvintele: după cum s'aude... să

presupune... ar fi... El trebuie să aibă convingerea, că tot ce spune este adevărat și nimic nu poate revoca.

Predica este o lucrare a minții, dar și a inimii. Să fie îmbrăcată în haina calduroasă a iubirii și a blândității. Mântuitorul încă muștra pe farisei, uneori aspru, altădată cu vorbe blânde.

În cât privește scopul predicii, nici aici n'are preotul deplină libertate.

Nu trebuie să fie sclavul puterii statului, dar nici să fie unealtă politică sau lingvistul poporului. Să vorbească, cum îi place lui Dumnezeu, cuvintele alese ale bibliei, ca toți să-l

înțeleagă și să se întoarcă mai buni la casele lor.

Un episcop a spus: „eu ascult acea predică, care este rostită pentru mine, iar nu pentru preot, unde se spune de mântuirea mea, iar nu de lauda și înălțarea preotului”.

Câte lucruri bune nu s'ar face, dacă preoții s'ar folosi de libertatea predicii numai spre lauda lui Dumnezeu și spre mântuirea sufletelor!

Cuvântarea lor este o putere dumnezească pentru toți cei ce cred în Evanghelle.

Colțul meu

Române!

de A. P. Bănuț

In vinele tale elastice curge sânge calm dar mândru, de dac. De aceea ești om cinstit în vreme de pace și ostaș viteaz în vâltoarea războiului.

Dreapta ta ființă fiind însă pe jumătate „râmleană“ ea poartă adânc încrustat în conștiință-i proverbul strămoșesc: „Populus Romanus et beneficii et injuriae memor esse solet!“ Iată pentru ce ții tu minte, Române, pe toți binefăcătorii tăi și nu uști pe niciunul din cei ce te-au batjocorit sau umilit vr'odată!

Istoria noastră națională ne arată că norul negru ce-a amenințat, veacuri de-a rândul, înseninarea cerului românesc, a fost și-a rămas perfida Moscova!

De câte-ori a încercat să treacă cu tăvălugul ei peste tânărul trup al României și tu te-ai opus, încântul căpăun al stepelor a mușcat măcar o bucată din țara străbunilor tăi.

Incălțit în 1878 de Turcul viteaz, nespălatul Muscal te-a rugat, umilindu-se ca un milog, să-l ajuți în luptă și să-l scoți din strămoșoarea rușinoasă în care se încurcase, iar după ce l-ai mântuit, drept răsplătă, nemernicul ciolovec ți-a înstrăinat cele mai mănoase județe ale țării.

După nenumăratele suferințe ale fraților tăi răslășiți sub atâtea stăpâniri maștere, acum un sfert de veac, Dumnezeu ți-a ajutat să-ți reasezi frații și copiii și nepoții în granițele drepte și sfinte ale României, — dar să nu uști niciodată Române, că cel dintâi care a sfâșiat două provincii voivodale din împănitul trup al Țării Românești, a fost tot lănitul și nesăturatul lup moscovit!

Destinul ți-a pus azi neamul la cea mai grea încercare! Din documentele găsite la nesățtosul dușman se știe azi limpede, că informul colos rusesc vrea să-și aservească de-acum întreagă Europa, iar prima țară ce-i stă în drumul cutropitor, fiind a noastră, — ție nu ți-a rămas, Române, decât să învingi, sau să fii șters de pe harta globului pământesc!

In această cumplită încleștare cu destrăbălatul mujic asiatic, Dumnezeu ne-a trimis prin Conducătorul nostru, drept aliat, pe Germani: popor mare, tare, cinstit, luminat, muncitor, tehnician, gânditor, artist și... peste toate virtuțile sale cetățenești — cutezător și vajnic războinic!

Dacă prietenia lui ne cinstește, prin lupta și jertfa noastră, ne-am făcut și noi vrednici de stima și dragostea marelui popor. Infrățiți de-acum în războiu și'n pace, le vom da loial, tot ce ne priosește, iar în lupta uriașă și fără de seamă în care ne găsim, va trebui să întrecem prin faptele noastre de arme, tot ceea ce a făcut odinioară gloria strămoșilor: Ștefan, Mircea, Mihai și Iancu Corvinul...

Ca un al doilea Făt-Frumos din minunata poveste, va trebui să dobori la pământ buzata mătăhală rusească și să răpi pentru totdeauna, Române, pe necinstitul și desfrânatul Goliat, ce nu mai încapă într-o țară de două ori cât Europa, vrând să robească neamuri pacifice, strămtotrate pe pământurile lor înguste, în care nu mai pot trăi și răsufli de mulțimea gloatei, ce tot crește.

Române! Tu știi din vremea lui Andrei Mureșanu un cântec sfânt, ce-l cântă dela războiu încoace, în toată ziua: „Muri mai bine'n luptă, cu glorie deplină, decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!“.

Ei bine, nu vei muri, Române, ci vei lupta și vei învinge, ți vei reface țara și vei înscrie în Cartea Continentului o pagină nouă, mândră, piină de lumină și de glorie națională!

Înainte, deci, tot înainte, pentru Tron și Lege și Țară!

Viitorul nu vine spre noi, ci noi trebuie să ne îndreptăm spre el...

de Dr. Romulus Fersigan

Unul din cei mai prețuiți filosofi ai Franței, M. Guyau, în amplul lui studiu: „Geneza ideii timpului“ face o serie de aprecieri care sunt de actualitate pentru noi Români:

Una din consecințele stabilite de psihologia modernă e că totul e prezent în noi, chiar și trecutul. Dacă imaginea trecutului nu e decât un fel de iluzie, iar viitorul nu e decât o simplă proiectare a activității noastre prezente, vom înțelege obligația ce o avem de a organiza în așa fel activitatea prezentă, ca să dobândim un viitor cât mai luminos, viitor, care depinde de voința și de activitatea noastră.

La animal de pildă, viitorul e numai ceea ce-i înaintea lui, ceea ce urmărește să ia, să mănânce, iar trecutul nu-l mai vede, e ceea ce-i în urma lui. Copilul, ca și animalul, trăiește „de pe o zi pe alta. De ce? Fiindcă la dânsul totul e prezentul. Copilul, ca și animalul, nu au deci un trecut precis opus prezentului, opus viitorului. Și aci stă superioritatea omului când știe să facă o reprezentare a evenimentelor în ordinea temporală, și mai ales când știe să evoce trecutul, să-și facă o adevărată viziune interioară din ceea ce a fost.

Cultul morților, cultul eroilor și în general cultul trecutului este mărimea calităților sufletești ale unui popor. Noi Români în privința aceasta am făcut dovadă suficientă că știm să ne prețuim trecutul cu eroii lui, cu marii noștri îndrumători și domnitori. Pomenim des și pe Mihai Viteazul și pe Ștefan cel Mare, dar și pe Horia, Cloșca, Crișan, pe Avram Iancu, și pe străbunii noștri și pe bravii luptători care s'au jertfit pentru eliberarea Ardealului.

Evenimentele care au precedat epoca memorandiștilor, ca și procesul Memorandului, vor constitui pentru noi ardelenii în deosebi surse permanente de inspirație asupra felului cum avem să ne comportăm ca să dăm o pildă de curaj, de vânoșie și tineretului nostru.

— E vorba de libertatea noastră națională, — spunea la procesul memorandului, un apărător de talia lui Aurel Mureșianu — și vedem cum o rasă vine să judece pe cealaltă rasă. Iar apărătorul Amos Francu a spus-o răspicat:

— Considerăm ilegală, incompetentă și nulă întreaga instituție a Curții cu Jurași. Jurașii aceștia sunt membrii partidului maghiar independent, iar acuzații sunt Români, fac parte din partidul național român. Jurașii sunt dar interesați în cauză, preocupați, nu pot fi judecători obiectivi, imparțiali.

Al treilea apărător, Dr. Aurel Isac, a spus tot atât de bărbătește:

— Acolo unde există contraste naționale, chiar și în corpul judecătoresc, acolo opinia subiectivă (nu obiectivă) a judecătorilor rezolvă lucrările în dauna fondului chestiunii. E dar cazul vădit de parțialitate, fiindcă este neîndoios că aici stă o naționalitate în proces cu altă naționalitate, fiindcă obiectul este discutarea luptelor și programului politic. Cum dar să se aștepte acuzații la imparțialitate din partea jurașilor acestora, cu vădit contrast național, cum să decidă instanța aceasta un proces politic?

Marele luptător Ștefan Cicio Pop, în procesul memorandului (la 7 Mai 1894) a spus-o cu toată francheța:

— Jurașii prezenți sunt toți membrii Municipiului Cluj. Acest Municipiu a pornit războiul formal de exterminarea programului, în baza căruia acuzații stau pe banca acuzații. De aceea consider imposibil ca domni care au ho-

tărit unanim nimicirea partidului național român, — reprezentanții căruia sunt aci ca acuzați, — ca aceștia să poată aduce un verdict de achitare. De pe băncile acuzaților și ale apărătorilor se aud strigăte de „Bravo“, ceea ce face pe președintele să amenințe că va face uz cu strictețe de dreptul său de disciplină.

În memorandumul înaintat monarhului, care a format obiectul marelui proces se spunea limpede și categoric:

— Poporul român în toate timpurile, pe baza dreptului său istoric, milenar, și în virtutea importanței ce i se cuvine din punctul de vedere al numărului fiilor săi, al poziției sale etnice, geografice, precum și al calităților sale, a năzuit spre validitatea drepturilor sale naționale, la care n'a renunțat niciodată!

Prin ideea prezentului, — cum foarte bine a spus filosoful francez M. Guyau, și noi Români trebuie să înțelegem actualitatea, acțiunea. Trebuie să fim mereu activi în direcția ce ne-o indică trecutul nostru eroic.

Viitorul nu e altceva decât necesitatea de a exista ca neam, de aici și nevoia de a activa pentru a poseda, ce a fost al nostru.

Viitorul neamului nostru ne cere imperios să desfășurăm o activitate, o luptă permanentă care tinde să câștigăm ce ne lipsește. Cum atât de logic spune filosoful francez Guyau: când copilului îi e foame, plânge și întinde brațele către doica sau măicuța lui ca să-i dea lapte. Iată gemenele de viitor. Orice trebuință implică posibilitatea de a o satisface. Ansamblul acestor posibilități e ceea ce noi designăm sub numele de viitor.

O ființă care nu dorește nimic, care nu aspiră la nimic, vede cum se închide înaintea sa timpul. Dacă ne întindem brațele, spațiul se deschide înaintea noastră. De aceea trebuie să dorim, trebuie să voim, să întindem mâinile, să mergem tot înainte, pentru a ne crea viitorul. Căci viitorul nu vine spre noi, ci noi trebuie să ne îndreptăm spre el.

Dar și noi Români trebuie mereu să dorim.

NOI nu avem subvenții dela nimeni.

INȘTIINȚARE

Regia publică Comercială a Intreprinderilor Municipiului Brașov, aduce la cunoștința tuturor proprietarilor de imobile din Municipiu că acordă o bonificare de 7% asupra taxelor pentru serviciile prestate de apă, canal și salubritate pe anul 1943 la toți acei ce vor achita integral taxele, și cel mai târziu până la data de 31 Martie 1943. Brașov, 6 Februarie 1943.

Director,
Ing. Măzgăreanu

Șeful serv. financiar,
Indescifrabil

Hronic

Domnița

Cu mâni subțiri cum e argintul
[lunii

Icoana i-o mângâie în neștire,
Că pentru ea-i ca fila din psaltire
Azi fruntea prinsă 'n volbura
[furtunii.

Ca fulgul se topește 'n mânăstire;
Nu mai aude cum foșnesc gorunii,
Nici cum scoboară din vecii străbunii
Prin borangicuri de închipuire.

Și n'ar mai ști de când așteaptă
[slova

Să-i încălzească sufletul cuminte
Dar arde din tuspătru părți
[Moldova

Și vai de câte nopți i-aude pașii
Și-l simte atât de aproape și fier-
[binte....

In crucea nopții, buciună arcașii.

Lucian Valea

Urmele neamului

de I. Bozdog

Continuare din pag. 1-a

fiilor care, rămași în vieceță, și-au închinat ființa Celui ce i-a scăpat din încercările pieirii.

Crucile și Troițele semănate, cu o îmbelșugare necunoscută la niciun alt neam creștin, la toate răspântiile de drumuri, pe toate colinele unde au sfâștuit sau au sângerat înaintașii pentru dreptul și dreapta lor credință, formează adevăratul nostru muzeu al sacrificiilor, umilinelor și izbânzilor naționale.

Să ne gândim la crucea ce străjuește sub gorunul dela Țebea, la cea a lui Tudor din Vladimir, la crucea ce străjuește osemintele sfărâmate ale lui Constantin Romanu Divu în marginea drumului spre Sângiorgiul Mureșului, sau la cea deasupra mormântului lui Bărnăuțiu sau la cea înfiptă în culmea Feleacului și vom înțelege pietatea cu care se cioplește astăzi crucea pentru dealul Vișagului.

Neamul nostru n'a distrus nici monumente de artă, nici n'a necinstit locașurile sfinte, ci și-a însemnat cu semne de pietate urmele ce le-a lăsat în leatul veacurilor.

Ne facem datorla către țară, donând în ziua de 21 Februarie 1943

Colaboratorii

noștri sunt rugați să ne trimită articole scurte. Lipsa de hârtie, tot mai simțită, nu ne permite să înmulțim numărul paginilor.

Din lumea largă

Organismul omenesc are nevoie de materii neasimilabile

A trebuit să treacă multă vreme până când medicina să recunoască marea importanță a materiilor neasimilabile pentru corpul omenesc. S'a văzut anume că numeroase boli ale aparatului digestiv se datorează lipsei acestora, dintre care cea mai importantă este celuloza. Omul se plasează între carnivore și ierbivore, mai aproape de ultimele. Pe câtă vreme animalul ierbivor asimilează până la 80% din plantele ingurgitate și care conțin celuloză, omul asimilează numai 15-25%. Restul constituie un element necesar organismului, cu efect de regulator. S'a dovedit că găinile hrănite fără celuloză manifestă fenomene de decadență fizică. Imediat ce li se dă hârtie sau cărbune ele își revin. Câinii și pisicile mănâncă instinctiv iarbă pentru a-și face rezerva de celuloză neasimilabilă. Omul care consumă exclusiv carne rămâne cu intestinele neevacuabile chiar după 60 de ore, pe câtă vreme vegetarienii ex-

cută acest proces după 25-30 ore. Cerealele puțin măcinate conțin mai multă materie neasimilabilă, și de aceea pâinea neagră este atât de superioară ca element nutritiv celei albe. Din cauza conținutului de celuloză al cojii fructelor este preferabil să le mâncăm cu coajă atunci când e posibil.

Țigara împlinște 100 de ani de viață

După un războiu de 10 ani cu Abd el Kador, Franța a reușit în 1843 să ia în mod definitiv Algeria în posesie. În cursul luptelor un soldat francez își pierduse pipa. Pentru a-și putea fuma rația de tutun s'a gândit să înfășoare tutunul într'o hârtie. Așa s'a născut prima țigară din lume, și soldatul a găsit imediat imitatori printre camarazii săi. Aproape până la sfârșitul secolului trecut întreaga lume se aproviziona cu foiță din Franța. Patru cincimi din foița fabricată în Franța, a cărei cantitate se ridica la 170.000 tone anual, mergeau în străinătate, în special în Statele Unite ale Americii.

Verificările preliminare pentru impunere

Incepând cu 10 Februarie se fac de către organele Adm. Financiare — verificările preliminare în vederea impunerilor. Contribuabilii să țină la dispoziție: registrele contabile obligatorii, statele de salarii, contractele de închiriere, procesele verbale de impunere din anii trecuți și chitanțele de impozite pe anul 1942-43.

Conferința Ligii Navale Române

În cadrul conferințelor organizate de „L. N. R. Filiala Brașov, în ziua de sâmbătă, 27 Februarie a. c. orele 17 în sala festivă a lic. „I. Meșota“ are loc conferința „Marina și Comerțul“ desvoltată de d-l Comandor Ion Tănase.

Impozitele pe salarii

Întreprinderile comerciale, industriale și firmele individuale vor face plata impozitului pe salarii până cel mai târziu la 28 Febr.

Ajutorul de Iarnă

— 21 Februarie 1943 —

Tipografia „Astra“ Brașov caută

Legători români

a se adresa la Biroul Tipografiei Brașov Strada Lungă No. 1

Se caută

spre imediată angajare vânzători în fierărie neconcentrabili

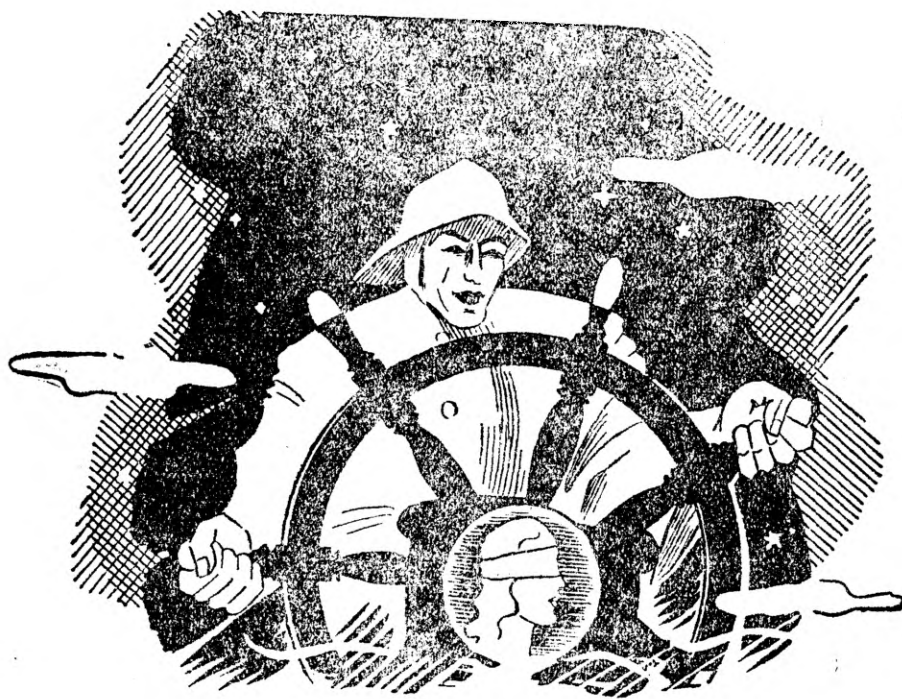
A se adresa la ziar

Grădinar priceput

caută

Fabrica de Hârtie „LETEA“ Zărnești Bune condițiuni de salarizare, primind și locuință, luminat și încălzit.

Ziua Ostașului
21 Februarie 1943

CĂRMEȘTE NOROCUL
spre tine!

Astăzi când câștigurile s'au mărit cu 100.000.000 îndreaptă-ți pașii la colector și cumpără-ți Lozul aducător de bogăție.

LOTERIA DE STAT
pe Clase
TRAGEREA **CLASEI 1A**
28 FEBRUARIE 1943

Informațiuni

Deschiderea școlilor fără-nești din județ

Tântari

Duminecă, 14 I. c. la orele 2.30 s'a deschis școala țărănească pentru femei de către d-l președinte al desp. jud. Dr. N. Căliman. Au fost prezente cele 100 cursiste, cum și întreaga populație din comună în frunte cu pr. I. Turcu, președintele Cercului Cultural.

A adresat cuvinte frumoase celor prezenți d-l prefect Col. D. Craiu care a dispus și ajutorarea materială a școlii. A vorbit și d-l I. Bozdog.

Vlădeni.

La orele 4 s'a desfășurat aceeași impresionantă ceremonie în fața întregii populații din Vlădeni. Pr. Al. Florea, președintele Cercului Cultural local, a recrutat 60 cursiste între 17—30 ani. După frumoasa cuvântare a d-lui Dr. Căliman și a d-lui prefect Col. Craiu, toate femeile din comună s'au declarat gata de a urma aceste cursuri. D-l I. Bozdog le-a vorbit despre portul național. — D-l Prefect a dăruit cantinei două vaci cu lapte.

Codlea

La orele 6 s'a inaugurat și școala țărănească din Codlea. După serviciul religios și cuvântarea părintelui Prejmerănu, d-l Ananie Boldor președintele Cercului Cultural local a salutat pe cei prezenți. D-l Dr. Căliman a arătat rostul acestor școli mai ales în timpurile de azi și a relevat zelul intelectualilor localnici care s'au angajat să execute singuri și în întregime programul școlii.

D-l Prefect Craiu le-a arătat rostul școlii în mijlocul unor cetățeni care au deja de mult astfel de școli și le-a asigurat sprijinul material.

D-l I. Bozdog a vorbit de rostul educației naționale prin aceste școli.

Despărțământul județean a dăruit fiecărei școli câte 20.000 lei.

Celelalte școli țărănești din județ vor fi inaugurate duminecă viitoare.

Ședința Cercului Cultural Dârste

Duminecă, după masă, în fața unei asistențe numeroase Cercul Cultural „Astra”-Dârste și-a ținut ședința lunară. Conferința ocazională a fost rostită de d-na prof. Valeria Căliman. Osteneala i-au răsplătit-o ascultătorii cu aplauze îndelungate.

Conferințele Extensiunii Academice

Sâmbătă, 20 Februarie 1943, orele 5 d. a în sala festivă a liceului A. Șaguna va avea loc conferința d-lui Sabin Cioranu, desvoltând subiectul: „Probleme monetare de războiu 1939—1940”. Intrarea liberă.

Universitatea liberă muncitorească

Conferința d-lui prof. Gh. Dragoș „Muncitorimea și războiul” ținută duminică, 14 Februarie, în fața unei săli arhipline confirmă tot mai mult ce fericită idee a fost înființarea acestei școli pentru muncitorimea din Brașov.

D-l prof. Dragoș a stăruit asupra marelui contribuții ce o aduce muncitorimea prin eforturile sale în războiu și a arătat rolul național și social ce-i revine acestei muncitorimi pentru consolidarea păcii de mâine, ca factor de încheiere și columnă de grupare în jurul său a tuturor claselor noastre muncitoare.

Cronica Războiului

Eroii ne îndeamnă...

de Mardare Mateescu

Li întâlnim adesea pe eroii noștri, fie dintre acei cărora crâncena luptă le-a luat puțința de a mai purta armele, fie din cei veniți pe un scurt răstimp în sânul familiilor. Văzându-i, îți simți inima crescând de mândrie, pentru că oricare ar fi înfățișarea lor, ei reprezintă bărbăția neamului și încrederea țării în neschimbatele sale rosturi. Sunt dintre aceia care au înfruntat nenumărate atacuri inamice, rezistând sub ploaia de schije și proiectile și sunt din bravele regimente care au împins pe inamic departe de tot de hotarele țării noastre. Și sunt mai ales dintre aceia pe care îi dorim să rămână nevătămați, pentru ca alături de noi toți, să poată croi noi părți de vitejie, închinată nepieritoare unității a neamului.

Întâlnim adesea pe cei care au ilustrat încăodată, pilduitor, iubirea de țară a Românului și neclintirea noastră în fața celor mai crunte primejdii. Sub haina militară, care acoperă trupurile lor oțelite și lipsa unei mâni, a unui picior, ascund dureri nevindecate încă. Dar în ochi, fiecare din ei poartă strălucirea încrederii în viitor și pe buze păstrează zâmbetul curajului, același zâmbet cu care au întâmpinat pe dușman. Seninătatea lor nu este numai un exemplu pentru ceilalți din jur, dar e și o prevestire pentru viitorul care ne va cere încă multe încercări. Indemnul lor negrăit este o dovadă că Românul poate uita toate durerile sale personale, dar nu uită nicio clipă durerile neamului întreg. Spre deosebire de durerea țării, propria lor ciuntire o socotesc fără de importanță.

Cu un asemenea exemplar de tărie românească am avut fericitul și plăcutul prilej să discut deunăzi. Scrutând depărtările dela fereastra unui vagon de tren, privirile noastre nu voiau să țină seamă de granițe convenționale, pătrunzând departe, acolo unde ochiul nu poate atinge marginile poporului românesc. Din când în când un fulger de durere străbătea antebrațul am-

putat al maiorului care nu împlinise patruzeci de ani. Acest lucru îl observam din felul cum își mișca sub veston restul mâinii stângi și cuta ce se adâncea în colțul gurii. Dar își dădea silința să nu bag de seamă, vorbindu-mi despre sufletul ostășesc, expresie a celor mai nobile năzuinți ale neamului. Mi-a istorisit toată truda unei campanii grele și nenumăratele momente când trebuia să se despartă pentru totdeauna de camarazi iubii, ofițeri și simplii ostași. Moartea l-a ocolit, așa cum știe ea să ocolească pe vitejii între viteji, dându-i satisfacția să poată vedea împlinirea epopeei de fapte românești. Iar astăzi, deși incomplet vindecat, ar fi gata să reintre în primele linii.

Dela el am putut să aflu ce gândește un luptător astăzi, când în iureșul haotic al bătăliilor se cimentează rosturi seculare pentru toate neamurile lumii.

Ne-am bătut — îmi spuse el — pentru că umilințele la care am fost supuși întreceau mult proverbiala noastră răbdare, și pentru că amenințările care se apropiau de noi tindeau să ne înnăbușe. Ne-am bătut pentru a arăta lumii că știm să judecăm asupra sorții noastre și prin luptă noastră am spulberat toate îndoielile care mai stăruiau asupra destinului nostru. Am fost soldați neînfricoșați și buni camarazi, după cum am rămas și rămânem, pentru că viața noastră a fost și rămâne legată de destinul european. Dar în afară de toate am luptat și vom lupta, pentru că suntem Români, iubitori de pilda strămoșilor și de vatra lăsată în păstrare. Crucile fără de număr care s'au ridicat pe întinsurile Basarabiei și Rusiei stau la căpătâiul celor ce au căzut cu un singur gând: reîntregirea. Aceasta să o știm și să ne fie îndreptar în fiecă clipă.

Tânărul maior a tăcut apoi.

105 ani de luptă românească are „GAZETA TRANSILVANIEI”

Situația pe fronturi

Războiul submarin

Speculând știrile de pe frontul din răsărit, paginile principale ale cotidianelor anglo-saxone reduc la minimum știrile cu privire la războiul submarin. Vedem însă, că în diferite publicațiuni din aceeași tabără, comentatori de specialitate arată războiul pe mări ca pe o chestiune din cele mai importante, care nu trebuie scăpată din vedere. Unul din aceștia afirmă, că știrile optimiste de pe frontul rusesc nu trebuie să ducă la concluziuni false asupra campaniei de față, deoarece un războiu ca cel de față nu se hotărăște pe uscat, ci pe apă. Ori, continuă comentatorul menționat, Germania construiește astăzi zilnic un submarin, pe câtă vreme arma anti-submarină proprie nu reușește să înregistreze același ritm. Din această pricină, activitatea submarinelor germane din Atlantic devine tot mai simțită. Cu ritmul actual de pierderi în tonaj, anglo-americanii se vor putea

vedea în curând într'o situație din cele mai critice, căci, dacă în construcția de avioane Americanii au dat dovada unui potențial uimitor, în materie de construcții navale nu pot de aceeași măsură.

Primejdia războiului submarin este evidențiată tot mai mult în tabăra anglo-americană, fiind arătată ca un element din cele mai îngrijorătoare.

Evacuarea Rostovului și Vorosilovgradului

După cum se anunță din Berlin, trupele germane și aliate, în vederea constituirii convenabile a frontului defensiv din Sudul Rusiei, au evacuat orașele Rostov, dela gura Donului și Vorosilovgrad. Știrea subliniază că această operațiune, efectuată în cadrul vastei bătălii de mișcare ce se desfășoară între Kursk și Donul inferior, nu reprezintă o semnificație aparte. În cadrul unei bătălii de mișcare au loc adesea deplasări ale centrelor de greutate defensive. Eva-

cuarea orașelor menționate s'a făcut cât se poate de sistematic, deoarece față de masivul efort sovietic se înregistrează și o considerabilă accentuare a puterilor de rezistență germane.

Toate instalațiile de interes militar au fost distruse, iar nu numai munițiile, ci și întreg armamentul împreună cu proviziile de războiu au fost la timp transportate în dosul frontului.

Forțele germane și române de acoperire au asigurat până și evacuarea ultimului soldat. În alte sectoare ale frontului, trupele germane își mențin cu fermitate pozițiile.

Alte sectoare ale frontului

Încercările rusești de despresurare a regiunii Leningrad s'au prăbușit în fața vigoaroasei apărări germane. În regiunea Volchov-Lacul Ladoga, atacurile sovietice, date cu un puternic sprijin de tancuri s'au prăbușit cu pierderi foarte importante, între care 49 tancuri. Tot astfel în regiunea dela Est și Nord-Est de Charcov.

La Novorossisk grupurile rusești debarcate au fost încercuite. Avioane de bombardament în picaj au atacat poziții și concentrări de trupe sovietice pe coasta dela Sud de Novorossisk precum și vase de transport în regiunea maritimă din fața portului, pricinuind inamicului pierderi grele în oameni și materiale.

Declarațiile lui Roosevelt

Intr'o cuvântare difuzată în America și Anglia și reprodușă de agenția oficială germană, președintele Roosevelt a vorbit despre planurile de războiu anglo-saxone. El a confirmat intențiunea unei invazii asupra Europei, „în cazul când va câștiga” bătălia din Africa. Deasemenea a anunțat că aliații vor pune la cale acțiuni hotărâtoare împotriva Japoniei, folosind o cale indirectă de pătrundere în China, adică evitând recucerirea treptată a insulelor cucerite de Japonezi. Vorbind de faptul că militarii și ostașii americani care luptă în afara continentului american sunt îngrijorați de situația internă a Statelor Unite, d-l Roosevelt a arătat că „politicienii și căpiva ziariști au pus mai presus ambițiile lor față de interesele națiunii”.

După d-sa, războiul va fi dus de anglo-saxoni până la „capitularea fără condiții” a adversarilor.

Realegerea președintelui Ritti

Dr. Risto Ritti a fost reales președinte al republicii finlandeze. Prin această realegere, politica de până acum a Finlandei își continuă mersul, atât pe plan militar, cât și pe plan diplomatic. Realegerea d-lui Risto Ritti se bucură de unanimă popularitate în toate straturile sociale ale Finlandei.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION BOZDOG

Redacția și Administrația
B R A Ș O V
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL 1513

Abonamentul anual Lei 300
Autorități și Societăți Lei 600
Membrii „Astrei” din comunele jud. Brașov și refugiații săteni din Ardealul de Nord Lei 150